

SYDSLESVIGMAGASIN

Dansk nationalsport
hitter i mindretallet

SIDE 18

FLENSBORG AVIS

Ministerium
bremser for
mindretal i
forfatning

SIDE 2

INTERESSERET I TYSKLAND OG **GRÆNSELANDET?**

På vores hjemmeside sammenfatter vi de seneste nyheder om mindretallet og om Tyskland – på dansk. Og vi giver et blik på Danmark med sydslesvigske briller.

www.fl.a.de

FLENSBORG **A**VIS

... vi gør Danmark lidt større

2

MINISTERIUM VIL BLOKERE FOR MINDRETALSBEKYTTELSE

Tysklands forbundsråd foreslår mindretallene skrevet ind i forfatningen, men indenrigsministeriet stritter imod.

6

PÅ CYKEL FRA PADBORG TIL BRUXELLES

30 cykelryttere tager turen fra Grænselandet til EU-hovedstaden for at fremme mellemfolkelig forståelse.

10

DELTID ER ET HIT I TYSKLAND

Fagforbundet Verdi mener, det er mere af nød end af lyst, at så mange – navnlig i sundheds- og plejesektoren – arbejder på deltid.

12

DEN ÅBNE GRÆNSE, SOM AF OG TIL ER LUKKET

Først var landegrænsen ret lukket. Så blev den – trods protester – åbnet og siden under lige så store protester lukket igen.

18

DANSK NATIONALSPORT SAMLER DE DANSKE I SYDSLESVIG

Rundboldstævne skaber stemning og spreder hygge.

20

SYDSLESVIG ER PORTEN TIL EUROPA

Lind ser et stort potentiale i Grænselandet og ser mindretallet som brobyggere.

24

ELEVER LAVER MUSICAL PÅ DANSK

Elever fra Husum Danske Skole indstuderer musical og opfører den på Husumhus.

26

DE SKAL UD AT OPLEVE LIVET, SKAL DE

Kirke, sundhedstjeneste og foreninger vil have ensomme ældre med til foreningernes aktiviteter.

30

TOMME FLASKERS SOCIALE VÆRDI

Pantboden på Roskilde Festival har stor værdi for de unge fra Grænselandet, der er aktivister i boden.

Ministerium hindrer mindretals-beskyttelse i tysk forfatning

Forbundsrådet foreslår mindretalsrettigheder skrevet ind i Tysklands forfatning, men Indenrigsministeriet siger nej.

Det er Forbundsdagen, der bestemmer.
Foto: Forbundsdagen/
Tobias Koch

AF RASMUS MEYER

„Staten respekterer identiteten af de autoktone mindretal og folkegrupper, der er anerkendt i Tyskland i henhold til Europarådets rammeaftale om beskyttelse af nationale minoriteter.“

Sådan skal et stykke af artikel 3 i den tyske grundlov fremover lyde. Det er i hvert fald, hvad det tyske Forbundsråd ønsker. Rådet har nemlig opfordret Forbundsregeringen og Forbundsdagen til at ændre grundloven, så beskyttelsen af nationale mindretal – heriblandt det danske i Sydslesvig – endelig er nedfældet i den.

Forslaget er kommet på initiativ fra Slesvig-Holsten, Brandenburg

og Sachsen, og glæden blandt landets fire autoktone mindretal var stor, da et flertal i Forbundsrådet vedtog initiativet.

Lang vej

Både i mindretalspartiet SSW og i det danske mindretals kulturelle hovedorganisation SSF har man i årevis kæmpet for at få mindretallenes beskyttelse skrevet ind i grundloven. Senest i 2019 medvirkede mindretallene i et udkast til en grundlovsændring, som Slesvig-Holsten fremlagde i Forbundsrådet. Dengang kom ændringsforslaget ikke med på dagsordenen. Der havde også inden gang på

gang været forsøg på at få mindretalsbeskyttelsen ind i grundloven. Særligt, fordi der i flere delstatsforfatninger allerede tages højde for mindretallene.

Dårlige odds

Mindretallenes forhåbninger om, at det lykkedes denne gang, fik en dæmper, da Tysklands indenrigsministerium - Bundesministerium des Innern - for nyligt kommenterede på Forbundsrådets initiativ. Ministeriet afviser nemlig forslaget om at sikre mindretallene i grundloven.

Hvorvidt forslaget tages op i Forbundsdagen, hvor en grund-

lovsændring kræver to tredjedeles flertal, er endnu ikke fastlagt.

Afgørelsen træffes ikke af regeringen, men indenrigsministeriets udmelding kan få indflydelse på processen.

For Forbundsdagen vil formentlig lytte til ministeriet, hvilket betyder, at oddsene for, at forslaget kommer til afstemning, er blevet markant dårligere.

Skuffede

I mindretalsorganisationerne SSW og SSF ramte nyheden om ministeriets afvisende holdning hårdt. Men også Slesvig-Holstens ministerpræsident CDU'eren Daniel

*Forankring
i forfatningen
kan give
mindretallene
sikkerhed.*

Günther, der havde fremsat forslaget i Forbundsrådet, var tydeligt skuffet.

– Mindretallene beriger vores kulturelle mangfoldighed og præger vores identitet, lød det fra ministerpræsidenten i en pressemeddelelse fra Statskancelliet i Kiel.

I samme meddelelse understregede ministerpræsidenten, at Tyskland har et overordnet ansvar over for mindretallene.

Derfor er Daniel Günther uforstående over for indenrigsministeriets udmelding.

– I lyset af det stigende antal verbale og fysiske angreb på minoriteter og forsøgene fra højreekstre-

Daniel Günther er venligt stemt overfor det danske. Her passer han på, at dronningen ikke bliver våd under et besøg i Sydslesvig. Arkivfoto: Tim Riediger

me partier på at profilere sig med diskrimination og ekskluderende slogans skaber forankringen af minoritetsbeskyttelse i forfatningen sikkerhed for mindretallene, fastslog Günther.

– Det har I allerede!

Argumentet for at afvise Forbundsrådets forslag er en formulering i grundlovens artikel 3, stk. 3. Her står, at »ingen må diskrimineres eller behandles dårligere henholdsvis bedre på grund af køn, afstamning, race, sprog, hjemland

og oprindelse, tro, religiøse eller politiske overbevisninger. Ingen må diskrimineres på grund af handicap«.

Indenrigsministeriet mener, at bestemmelsen også dækker medlemmer af de fire nationale mindretal. Derfor er yderligere beskyttelse ikke nødvendig. En begrundelse, der vækker forundring i Sydslesvig.

Truslen fra højre

– De autoktone mindretal er hjemmehørende i Tyskland. Denne

særstatus genspejler sig i forskellige lovgivninger. Derfor er det kun naturligt, at vi også nævnes i grundloven, fastslår Gitte Hougaard-Werner, SSF-formand. Hun tilføjer, at beskyttelsen i grundloven ville få stor betydning for mindretallene.

Det er kun naturligt, at vi også nævnes i grundloven.

– Det ville stille os stærkere på forbundsplan, det ville give os anerkendelse og sikre os langt mere grundlæggende. Særligt sorberne og de tyske sinti og romaer oplever igen stigende diskriminering, siger Gitte Hougaard-Werner. Der er kræfter i Tyskland, der taler åbent om remigration – for alle, der ikke er assimileret. Også tyske statsborgere.

Kæmper videre

- Hvad det i sidste ende kommer til at betyde for os som hjemmehørende mindretal, tør vi kun gisne om. Ikke mindst derfor er

beskyttelsen i grundloven så vigtig for os, lyder det fra Gitte Hougaard-Werner.

I SSW, SSF og i Mindretalsrådet, hvor repræsentanter fra de fire nationale mindretal sidder sammen, er der enighed om, at indenrigsministeriets udmelding er en dårlig nyhed, men ikke enden på sagen. Mindretallene fortsætter kampen, og Slesvig-Holstens ministerpræsident er med på mindretallenes side.

– Jeg satser stadig på, at vores forslag finder flertal i Forbundsdagen, og at de nationale mindretal får den forfatningsmæssige beskyttelse, de fortjener, skrev han i en pressemeddelelse.

Autoktone mindretal

... er nationale mindretal, der er historisk hjemmehørende i et land eller på en egn, modsat alloktone, der er tilvandrede.

Forbundsrådet

... er Forbundsrepublikkens andetkammer. Hvor Forbundsdays medlemmer er direkte valgt, er rådets medlemmer udpeget af de enkelte delstater, som har tre til seks medlemmer, afhængig af deres befolkningstal.

Startskuddet lød kl. 09:30 og holdets 30 ryttere kom godt afsted. Foto: SdU

“

Team Grænmland lod til at være det helt rigtige.

Jonas Klindt er klar til sit første cykelløb med Team Grænmland. Foto: Marcus Dewanger

Team Grænmland – fra Padborg til Bruxelles på cykel

Den 20.-24. september 2025 drog 30 cykelryttere fra det dansk-tyske grænseland af sted mod Bruxelles.

AF LINN GROSSER OG ANDERS TOFTGAARD

Holdet Team Grænmland er sammensat af mænd og kvinder fra mindretallene på begge sider af grænsen samt folk fra flertalsbefolkningerne. Holdet består af 30 cykelryttere og 10 servicepersoner fra regionen – herunder danskere, tyskere, nordslesvigere og sydslesvigere.

I 2025 var det yngste medlem på holdet 23-årige Jonas Klindt, der aldrig havde siddet på en racercykel før, men var mere end klar til at cykle etaperne til Bruxelles.

Gennem cykelsporten viser holdet det faste bånd mellem mindretal og flertal i det dansk-tyske grænse-land. Det var netop det, der tiltrak Jonas Klindt.

- Jeg ville gerne prøve at se, hvordan det er at cykle på et hold og Team Grenzland virkede til at være det helt rigtige hold. Der er et godt sammenhold og missionen er noget godt vi er sammen om, siger han.

Hele projektet realiseres gennem et samarbejde mellem Bund Deutscher Nordschleswiger, Deutscher Jugendverband für Nordschleswig, Sydslesvigsk Forening og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger. Søren Meyer har været med i flere år, og ser Team Grænmland som et godt eksempel på at samarbejde med gensidig respekt og tolerance er nødvendig for at nå et fælles mål.

Alle cykler gennemløber et sidste check, inden rytterne starter på første etape. Foto: SdU

- De mennesker jeg har mødt på holdet og dem der kommer når vi holder pause og de snakke vi har, har jeg brugt meget til at reflektere over min identitet i mindretallet, siger Søren Meyer.

Forberedelsen

800 kilometer over 4 dage er en lang tur og den slags kommer man ikke sovende til.

Derfor holdt Team Grænmland træningsweekender, hvor fælleskørsel og rutinerne på et hold var i fokus. Serviceteamet, bestående af fire biler med forplejning, mekaniker, fysioterapeut og navigationsteam er en essentiel del af Team Grænmland, og deltog derfor også ved træningen.

En af weekenderne blev holdt med udgangspunkt i Bildungsstätte Knivsberg ved Rødekre. Her tog cykelrytterne og serviceteamet ud på en 150 kilometer lang tur.

“

Det har fået mig til at reflektere.

I anledning af Danmarks EU-formandskab går turen denne gang fra Padborg til Bruxelles.

Med let vind under vingerne og en selvskrevet sang fra generalkonsul

Annette Lind, startede rytterne første etape på 176 kilometer Padborg til Hechthausen.

Konkret gik ruten fra Padborg til Hechthausen i Niedersachsen, hvor holdet holdt første overnatningspause. Strækningen dertil er på omkring 176 km. Næste dag fortsatte holdet 149 km til Garrel, hvor anden overnatning fandt sted. Dagen efter krydsede Team Grænmland så grænsen til Holland, hvor holdet overnattede i Zwolle. Sidste etapestop var i Vught, der blev nået efter omkring 154 km. Herfra tog holdet så de sidste 135 km, inden turens mål blev nået: Europaparlamentet.

Den forventede gennemsnitsfart var på 25 km i timen. Efter en god start, ankom holdet efter 800 km inden for den planlagte tid og uden udfordringer til Bruxelles.

Man kan følge holdet på dets sider på de sociale medier eller på hjemmesiden www.nordschleswig.dk/da/teamgraenzland/

Søren Meyer har gjort turen med flere gange.
Foto: SdU

Annette Lind, generalkonsul i Flensborg, Emilie og Marie er klar til at give rytterne et ekstra pust, med deres selvskrevne sang. Foto: SdU

Sidst Team Grænmland var på tur sammen, var i 2021 i anledning af jubilæet for grænsedragningen i 1920. Dengang gik turen fra Padborg til Berlin og derfra til København. Foto: SdU

Deltidstyskland

Deltidsarbejde er langt mere udbredt i Forbundsrepublikken end i Danmark.

AF PETER HANSEN

Næsten halvdelen af alle erhvervsaktive kvinder i Tyskland arbejder på deltid. For tyve år siden var tallet 43,4 procent.

Også i Danmark er andelen af deltidsbeskæftigede steget, men slet ikke til det niveau. Endvidere er der store forskelle på, hvem det er, der arbejder på deltid.

I Tyskland er over halvdelen af kvinderne mellem 35 og 65 år på deltid, hvis de altså er i arbejde.

I Danmark – hvor den samlede andel ligger på 26,2 procent mod tyskernes over 40 procent – er det i høj grad unge under uddannelse og seniorer, der arbejder på deltid. Over halvdelen af de deltidsansatte i Danmark angiver som årsag, at der er tale om studiejob, at de er nødt til det af helbreds-mæssige årsager, eller at de ikke kan få et fuldtidsjob.

Ifølge Bundesinstitut für Bevölkerungsforschung er det i Tyskland kun otte procent af de del-

tidsansatte kvinder – men 22 procent af mændene – der angiver uddannelse som årsag til deltidsjobbet.

Kvinderne plejer pårørende

Hele 29 procent af de deltidsbeskæftigede tyske kvinder angiver som årsag pasning og pleje af pårørende. Det kan dreje sig om forældre, ægtemænd eller børn.

Statistikkerne tyder på, at det i høj grad er børn, det handler om. Hele 70 procent af de erhvervsaktive mødre er nemlig på deltid, altså næsten halvanden gang så mange som kvinder generelt.

Historikerne Britta-Marie Schenk og Daniel Allemann forklarer deltidsarbejdets omfang i Tyskland med, at da økonomien boomed i 50'erne og 60'erne, indførte man deltidsarbejde i produktionsvirksomheder og forvaltninger for at kunne tiltrække mere kvindelig arbejdskraft.

Ute Dirks, der er forretningsfører i forbundet Verdis afdeling for Slesvig-Holsten-Nordvest medgiver, at det kan have været baggrunden den gang.

- Da kunne de fleste familier jo leve af en løn, siger hun.

Andre grunde i dag

Men hun peger på to grunde til at så mange i Tyskland i dag vælger – eller er nødt til – at arbejde på deltid.

Især i sundheds- og plejesektoren er arbejdet, ifølge hende, så anstrengende, at folk ikke kan holde til et fuldtidsjob helt frem til pensionsalderen.

- Vi ser netop at mange går på ned-sat tid de sidste år før pensionen, siger Ute Dirks.

Den anden er, at det kniber med daginstitutionspladser.

- Og finder man endelig en, er det ikke sikkert, forældrene har råd til den, siger hun.

Ute Dirks giver de hårde
arbejdsvilkår – navnlig i
plejesektoren – skylden
for at mange går på deltid.

Foto: Peter Hansen

“

*Mange går på
deltid de sidste
år før pensionen.*

I år 2000 vedtog forbundsdagen ligefrem en lov, der regulerer deltidarbejde og tidsbegrænsede ansættelser.

I den fastslås det, at ansatte har ret til at gå på deltid, hvis det passer dem. Lovens paragraf seks, siger klart, at arbejdsgiveren skal imødekomme et ønske om at gå på deltid – også for ledende medarbejdere.

Man kan altså i Tyskland lade sig ansætte på fuld tid og siden forlange at komme på deltid.

Under angreb

Den ret kom i februar under angreb fra en erhvervsklub under regeringspartiet CDU.

Dens formand, Gitta Conemann, vil have den begrænset til folk med hvad hun kalder et virkeligt behov.

Det er nemlig ikke plads til, når virksomhederne mangler folk, at andelen af deltidarbejdende stiger, som den har gjort de sidste tyve år, hævder erhvervsklubben.

- Men så skulle de måske interessere sig for at ændre arbejdsvilkårene, så folk kan holde ud at arbejde fuld tid, mener Ute Dirks.

Hun peger videre på, at de folk, der ved en stramning ikke længere vil være på deltid, jo ikke nødvendigvis var gået på fuld tid af den grund.

- Nogle af dem ville bestemt så

holde op med at arbejde, mener Ute Dirks.

Siden 2004 er de deltidsansattes andel af det samlede antal erhvervsaktive steget fra cirka 30 til cirka 40 procent.

Men i samme periode, er de erhvervsaktives andel af den tyske befolkning steget fra 64,3 til 77,3 procent.

Stigningen i antal deltidbeskæftigede har altså ikke betydet færre fuldtidsbeskæftigede. Tværtimod er der næsten en halv million mere i fuldtidsarbejde i dag end i 2016.

Allerede før grænsen blev flyttet i 1920, var der butikker ved grænsen.
Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Grænsekontrol i 105 år

Siden 1920 har grænsen mellem Danmark og Tyskland undergået store forandringer, der har haft stor betydning for grænselandets befolkning. Her er nogle vigtige nedslagspunkter gennem historien.

AF PEDER BJERGE

Godt 14.500 mennesker pendler hen over den dansk-tyske grænse: Almindelige mennesker skal på arbejde om morgenen og hente børn om aftenen.

I 10 år har pendlerne og alle andre vænnet sig til, at der kan være en kontrol, når grænsen krydses i den ene eller anden retning. I knap 15 år forinden var grænsen åben, uden hverken politifolk, toldere eller hjemmeværnsfolk til at tjekke trafikken.

Og går vi endnu længere tilbage, bliver billedet igen helt anderledes. Lad Mogens Rostgaard Nissen, ar-

kiv- og forskningsleder på Dansk Centralbibliotek, tage os med på en kort rejse gennem de sidste godt 105 år med grænsekontrol mellem Danmark og Tyskland.

Før 1920: Grænsen flytter

Det første nedslagspunkt er sommeren 1920, hvor Sønderjylland vender hjem til Danmark efter afstemningerne i februar og marts samme år.

Inden 1864 var der ikke grænsekontrol mellem kongeriget og her-tugdømmet Slesvig. Dengang var der vel nok en grænse mellem Hol-

sten og Lauenburg og området syd for, men ikke en landegrænse som vi kender det efter 1864, fortæller Mogens Rostgaard Nissen.

- Før det var der ikke egentlige landegrænser. Det kommer først efter nederlaget i 1864, hvor man får en stærkt befæstet grænse mod Tyskland med to grænseovergange. Ved Vamdrup i øst og ved Ribe i vest, fortæller han.

1920: Frygt for Tysk krænkelse

Efter Første Verdenskrig og afstemning blev grænsen rykket ned til, hvor den ligger i dag.

Også her blev det meget vigtigt for den danske stat at markere grænsen med en grænsekontrol med toldere og grænsegendarmere.

Man kan stadig vandre langs Gendarmstien og se, hvor de danske grænsegendarmere patruljerede og tilså, at den nye grænse ikke blev krænket.

- Både for de danske myndigheder og de dansksindede sønderjyder var det meget vigtigt at vise, at nu var det altså Danmark, der var herre her.

“

*I 1920 skulle
grænsen kunne
mærkes.*

Den symbolik er helt afgørende vigtigt at forstå: Grænsen skulle kunne mærkes, siger Mogens Rostgaard Nissen.

- Og det var der god grund til. Fra 1864 til 1945 havde Danmark tre store udenrigspolitiske problemer: Tyskland, Tyskland og Tyskland. Man var hamrende bange for, at nabolandet når det kom på fode, ville forsøge at få flyttet grænsen nordpå igen, tilføjer han.

Et godt eksempel er, at Flensborg Kommune ejede en del af Kollund

Skov, men danske myndigheder tillod ikke byens borgere fri adgang til skoven. Og for at krydse grænsen krævedes både pas og visum.

1945: Lukket grænse efter krigen

Lige efter Anden Verdenskrig blev grænsen – i hvert fald i de første år – stort set lukket ned. Det krævede et dansk visum, hvis tyske statsborgere ville rejse ind i Danmark.

- Dengang var de danske myndigheder meget bange for, at der kom gamle nazister ind i Danmark, og at de fik indflydelse på det tyske mindretal, siger Mogens Rostgaard Nissen.

Også trafikken ind i Tyskland fra Danmark var vanskelig. I de år voksede det danske mindretal volds-

Da kongen i 1920 red over grænsen, sås det som en markering af den nye grænsedragning.
Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Biler kører over grænsen ved Padborg.
Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

somt. Medlemstallet i Den Slesvigske Forening – som SSF hed den gang - voksede fra 3000 til 75.000 i 1948. Elevtallet i de danske sko-

ler steg fra godt 500 i 1939 til over 14.000.

- Det medførte, at der blev bygget danske skoler over hele Sydsles-

vig. Her skulle man bruge lærere. Men det var en vanskelig øvelse at få rigsdanskere ind over grænsen. De britiske myndigheder, der hav-

“

Briterne anså danske lærere for en kilde til uro.

Grænsekontrol krævede både gendarmere, toldere og politifolk og var til tider omfattende. Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Grænsekontrol ved grænsen ved Kruså var omfattende i perioden 1950-1980. Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

de magten de første år efter krigen, var ikke interesserede i at få flere danskere ind i den del af besættelseszonen. Dem anså briterne som en mulig kilde til uro.

- Man indførte alle mulige praktiske hindringer med pas, visa og arbejdstilladelser. Og det blev ikke

bedre af, at der kom tyske embedsmænd på kontorerne igen, siger Mogens Rostgaard Nissen.

2001: Grænsekontrollen fjernes

Op mod 1950 skete der en ændring, hvor barriererne for trafikken blev lempet. Både danskere og

tyskere krydsede grænsen for at handle. Særligt dansk smør og andre mejerivarer var efterspurgt af de tyske forbrugere i 1950-60erne, mens danskerne tog over grænsen for at hente sprut og smøger.

I begyndelsen var de danske myndigheder ikke begejstrede for den trafik. Men med medlemskabet af EF – det senere EU – blev restriktionerne lempet.

I 1997 var der protest mod et øget samarbejde over grænsen.

- I 70erne og 80erne fik man lov til at tage mere og mere med fra den anden side af grænsen, fortæller Rostgaard Nissen.

Med Schengen-aftalen blev grænsekontrollen fjernet trods modstand fra både sydslesvigsk og sønderjysk side. Der var stor modstand mod et grænseoverskridende samarbejde.

- I 1997 lavede man en menneskekæde hen over grænsen for at protestere mod et øget samarbejde over grænsen.

Fra dansk side var det kultur-pinger som forfatteren Ebbe Kløvedal

Modstanden mod den åbne grænse, gennemført i 2001, var markant og førte til demonstrationer.

Foto: Arkivet ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Reich og skuespilleren Jens Okking, der var med, mens fra sydslesvigsk side var Karl-Otto Meyer med i protesten, siger Mogens Rostgaard Nissen. Trods modstanden eller skepsis fra især centrum-venstre-rettede kredse, vænnede de fleste sig til den åbne grænse.

- Åbningen foregik hen over en tre-fire år, indtil 2001.

2019: Coronalukning

Det sidste fikspunkt, Mogens Rostgaard Nissen fremhæver, er lukningen af grænsen i forbindelsen med pandemien.

- Mange af os, som bor tæt på grænsen, blev rystet over, at grænsen blev hermetisk lukket. Godt nok blev der indført en kontrol i forbindelse med flygtningekrisen, men det var ikke på samme niveau, siger han.

Rundbold samler

Når Sydslesvigs Rundbold Stævne løber af stablen søndag den 11. maj på SIF-pladsen i Slesvig, er det anden gang et rundboldstævne samler det danske mindretal i Sydslesvig. Stævnet blev afholdt for første gang i 2025.

AF LINN GROSSER OG ANDERS TOFTGAARD

Rundbold har gennem generationer haft en helt særlig rolle i det danske mindretal syd for grænsen og har været et vigtigt samlingspunkt. Bag Sydslesvigs Rundbold Stævne står Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger – SdU – og Sydslesvigsk Forening – SSF –, som i fællesskab har taget ansvar for at samle mindretallets medlemmer i en ny ramme.

SdU og SSF oplevede et tydeligt ønske om flere fælles arrangementer, der kunne samle hele mindretallet – på tværs af foreninger og geografi – omkring noget, der både er folkeligt, genkendeligt og inkluderende.

Der blev heppet på favoritholdet fra sidelinjen. Foto: SdU

“

*Stævnet hylder
den uofficielle
danske national-
sport.*

Intense kampe og god stemning var i højsædet. Foto: SdU

de. Derfor opstod i 2024 idéen om at skabe et nyt stævne der både samlede mindretallets medlemmer og samtidig hylder den uofficielle danske nationalsport.

Alle skal kunne være med

Resultatet blev det første 'Sydslesvigs Rundbold Stævne' i 2025 samt oprettelsen af en fælles turneringsramme: Sydslesvigs Rundboldliga. Ambitionen var fra begyndelsen klar – Rundbolden skulle tilbage som et fælles samlingspunkt for hele mindretallet – ikke som elitesport, men som en social og kulturel begivenhed. Rundboldstævnet kombinerer derfor bevægelse, kultur, fællesskab, sprog, identitet, mad og underholdning. Således er rundbold-

turneringen i Slesvig vokset til at være meget mere end en sportsbegivenhed.

Endnu større interesse

At stævnet allerede i sit andet leveår har opnået stor opbakning, bekræfter ifølge arrangørerne, at behovet for et fælles rundboldarrangement er stort. Sidste år deltog hele 24 hold i stævnet, og i år er antallet stigende. Sydslesvigs Rundbold Stævne er bevidst lagt op som en åben og inkluderende begivenhed. Det er ikke kun holdene på banerne, der er en del af arrangementet, men også dommere, udskiftningsspillere, familier, venner og tilskuere.

- Vi fik samlet hele familien og synes selvfølgelig vi havde de bedste

fans med. Det har været en så god dag, at vi i hvert fald er med igen til næste gang, siger Angi Clausen, fra holdet "Dårligt selskab".

Sydslesvigs Rundbold Stævne er altså ikke kun en turnering, men også en dag, hvor mange fra mindretallet mødes på tværs af alder og foreninger.

For nogle handler det om at spille rundbold, for andre om at mødes, se kampene og være en del af stemningen omkring banen.

Med den opbakning, stævnet allerede har fået, tyder meget på, at rundbolden igen er ved at finde sin plads som et fælles samlingspunkt i Sydslesvig. Og når holdene samles på SIF-pladsen i Slesvig den 11. maj, er det netop fællesskabet omkring spillet, der er i centrum.

Annette Lind har nu været Danmarks Generalkonsul i Flensborg i to år.
Foto: Katja Domeyer

Porten til Europa og hængslet til Norden

Det er næsten to år siden Annette Lind tiltrådte posten som dansk generalkonsul i Flensborg.

AF KATJA DOMEYER

- Jeg føler helt klart, at jeg er vokset med opgaven, siger Annette Lind. Da Lind ankom til Flensborg, var der ingen fast arbejdsbeskrivelse for posten. I stedet begyndte hun med at tage over hundrede møder på få måneder for at danne sig et

overblik over området, netværkene og de muligheder, der ligger i grænselandet.

Resultatet er et generalkonsulat med flere aktiviteter, flere samarbejder og større synlighed – på begge sider af grænsen. Som Dan-

marks generalkonsul ønsker hun at udbrede relationerne mellem Danmark og Tyskland.

- Der tales meget om København-Berlin. Men jeg synes, man alt for sjældent taler om København-Kiel, siger hun.

For hende er pointen enkel: Tyskland begynder ikke først i Berlin. Tyskland starter her.

Mere region end grænse

Når Annette Lind taler om grænselandet, vender hun ofte tilbage til et billede, der efter hendes mening beskriver regionens rolle ret præcist: Sydslesvig er både porten til Europa og hængslet til Norden. I en tid præget af krig i Europa og øget

fokus på sikkerhed og forsyningskæder får netop sådanne grænse-regioner en fornyet betydning.

Det gælder ikke mindst erhvervslivet. Fødevarerindustrien på begge sider af grænsen arbejder tæt sammen. Danske virksomheder orienterer sig i stigende grad mod det nordtyske marked, og samtidig spiller også andre sektorer – blandt andet den voksende forsvarsindustri i området – en rolle. Men for Lind er det lige så meget hverdagen i regionen, der viser hvor tæt området er forbundet.

- Vi skal måske tale lidt mindre om grænser og lidt mere om region. Folk bor på den ene side og arbejder på den anden. Grænsen

findes selvfølgelig stadig. Men i hverdagen fungerer grænseregionen i høj grad som ét arbejds- og leveområde.

Mindretallet som bro

Midt i denne region spiller det danske mindretal en særlig rolle og er en central del af hendes arbejde. Med skoler, institutioner, kultur og foreningsliv udgør mindretallet en struktur, som mange danskere først for alvor forstår, når de besøger Sydslesvig.

- De bliver ofte overraskede over, hvor stort og organiseret det egentlig er, siger Lind.

Hun peger på, at mindretallet ikke kun er et historisk levn, men også en nutidig styrke.

- Her er en stor gruppe mennesker, der ikke bare taler både dansk og tysk flydende, men også forstår begge kulturer, samfund og måder at tænke på, siger generalkonsulen.

Generalkonsulatet er en afdeling af ambassaden i Berlin.
Foto: Katja Domeyer

Mindretallets medlemmer er, mener hun, naturlige brobyggere – og en kæmpe fordel i samarbejdet mellem landene.

Derfor håber Lind også, at flere danskere fremover vil opleve regionen på tæt hold.

Jeg vil savne menneskene hernede.

- Jo flere der kommer hened, jo bedre forstår man også betydningen af det vigtige arbejde, der foregår her.

Netop derfor ærgrer det hende, at en planlagt tur til Sydslesvig for

omkring 90 folketingsmedlemmer måtte aflyses under corona.

- Det ville have været historisk. Jeg håber, at man i den nye periode kigger på det igen.

Netværk og mennesker

Når Annette Lind en dag forlader posten i Flensborg, håber hun først og fremmest at have styrket forbindelserne på tværs af grænsen.

- Netværk og kommunikation betyder utrolig meget. Og jeg håber, at man efter min tid på posten vil kunne se, at der har været nytænkning på disse områder, siger hun.

Netop det ser Lind som en vigtig del af generalkonsulatets rolle:

at bringe mennesker sammen og skabe nye forbindelser mellem Danmark og Tyskland – hvad enten det gælder politikere, erhvervsliv eller organisationer i mindretallet.

En dag skal en ny generalkonsul tage over og bringe nye perspektiver med sig. Alligevel er Annette Lind ikke i tvivl om, hvad hun vil savne mest.

- Menneskene hernede, siger hun. Men selv om posten gives videre, forsvinder forbindelsen til Sydslesvig næppe.

- Der er jo kun et par timer på motorvejen, slutter Annette Lind.

Konsulatet har til huse i en gammel patriciervilla.

Foto: Katja Domeyer

Elever på besøg i underverdenen

En snes elever fra Husum Danske Skole indstuderer musicalen "Rejsen til verden nedenunder". De øver både i og udenfor skoletiden og en engageret lærer instruerer – også i fritiden og uden beregning.

AF PETER HANSEN

- Jeg var lidt nervøs første gang på scenen i Husumhus. Men når det er gået godt en gang, er man straks mere modig næste gang, siger Niilo Gawellek.

Han spiller Mikkel, et af to børn, der i musicalen får besøg af nogle magiske væsner under ledelse af Loke fra de nordiske gudesagn.

De fortæller, at onde kræfter har bortført Moder Natur, og at børnene nu skal hjælpe med at redde hende.

Josefin Eichmann spiller en af de onde bortførere. Hun meldte sig efter at have været til et orienteringsmøde, der blev holdt på skolen.

Eleverne øver både i mellemtimer, efter skoletid og sågar ind i mellem i weekends. Det koster noget fritid at være med.

- Men vi har det sjovt sammen. Og nu bliver jeg passet op på gangene af andre elever, som ved, at jeg spiller med og derfor vil i kontakt, siger Josefin Eichmann.

Gunnar Johannsen
instruerer under
prøverne på
Husumhus.
Foto: Peter Hansen

“

Det er en kæmpeoplevelse.

Skuespillerne på scenen er elever fra sjette til tiende klasse. Fjerde og femte er med som back-stage-hands. Altså kulisseslæbere og vandbærere.

De må godt selv formulere

Kostumerne viser Loke og de andre, som de må have set ud for 1000 år siden. Men replikkerne er tilpasset mere moderne dansk. Alligevel kan det knibe at huske dem.

- Så improviserer vi. Hvis vi kan huske meningen med en replik, men ikke formuleringen, må vi selv redde os ud af det på den måde, siger Niilo Gawallek.

Og det giver ingen løftede pegefingre fra lærer Gunnar Johannsen, der instruerer forestillingen.

- Det var ham, der foreslog det, siger Niilo Gawallek.

Forestillingen er et tilvalg

Eleverne har alle selv valgt at være med til forestillingen. Det kan være lidt af en logistisk øvelse at få prøverne lagt i mellemtimer, så alle kan, og det er heller ikke altid, det lykkes.

Forestillingen rummer både sang, dans og special effects.

Foto: Peter Hansen

- Så er vi nødt til bare at øve med dem, der kan siger Josefin Eichmann.

“

Man bliver modigere og mere selvbevidst.

Hun og Niilo Gawallek har begge fået mod på skuespil af at være med. Men det er ikke så ligetil. Det er ikke en uddannelse, man kan tage i Husum eller dens nærmeste omegn.

Men de synes selv, de har stort personligt udbytte af at være med.

- Man bliver modigere, mere selvbevidst. Nu tør jeg stille mig op foran folk og tale, siger Niilo Gawallek. Gunnar Johannsen glæder sig over elevernes engagement i projektet.

- De fleste kom selv og ville være med. Jeg skulle ikke gøre ret meget for at rekruttere medvirkende til forestillingen, siger han.

Og at han selv ofrer fritid på det, synes han vist ikke er noget at gøre så stort et nummer ud af.

- Det gør jeg gerne. Det er en kæmpe-oplevelse at få det til at lykkes, siger Gunnar Johannsen.

Ensomme ældre skal ud

Mindretalsorganisationer vil hjælpe isolerede ældre ud af ensomheden.

AF RASMUS MEYER

Blandt de dansksindede i Sydslesvig er det som blandt flertalsbefolkningen nord og syd for grænsen - ensomheden blandt ældre er steget, og udviklingen ser ud til at fortsætte.

Det er et problem for samfundet - også for mindretalssamfundet. Derfor er en gruppe af danske organisationer gået sammen om at gøre noget ved det.

De har udviklet fællesprojektet „Sammen om fællesskaber“, som netop skal komme ensomheden blandt ældre til livs.

Gruppen af organisationer er Dansk Sundhedstjeneste, Dansk Kirke i Sydslesvig og Sydslesvigsk Forening – SSF - samt Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger – SdU, der dog kun er med som observatør.

Organisationerne har i første omgang sat sig for at kortlægge og adressere ensomheden for så at kunne bekæmpe den.

Målet er at kunne koble ensomme ældre med aktive seniorer og frivillige og at genintegrere de ældre

ensomme i et aktivt seniorliv via mindretallets kulturtilbud og sociale arrangementer.

Søger projektansat

Sydslesvigudvalget, der er bindeleddet mellem mindretalsorganisationerne og Folketinget, har imødekommet en projektansøgning på 410.300 kroner til projektet. Pengene skal bruges på at ansætte en deltidsprojektkoordinator i en toårig opstartsperiode. Vedkommende får en afgørende rolle for at sætte projektet i gang, så organisationerne og de frivillige derefter har værktøjer til at kunne inddrage de ensomme ældre, så de forhåbentlig snart ikke længere er ensomme.

Gode tilbud

Projektets deltagende organisationer har alle et mangfoldigt og godt kulturtilbud henholdsvis arrangementer, der lægger op til at styrke og dyrke fællesskabet. Særligt arrangementerne fra SSFs Humanitære Udvalg henvender sig til

mindretalsmedlemmer i alderen 60 år og opefter, og de er meget velbesøgte.

Men i SSF og i de andre organisationer er der en oplevelse af, at nogle af de aktive medlemmer begynder at blive væk. Også paraplyorganisationen for idræt og

af isolationen

unge, SdU, kan mærke udviklingen. Deres medlemmer er primært foreninger og landsorganisationer, og her kan de mærke, at der både er aktive ældre og samtidig ældre, der holder op med at være aktive. Hos dem er der en større fare for, at de bliver ensomme, og derfor

har SdU sat fokus på „Sund aldring“, hvilket passer godt sammen med projektet „Sammen om fællesskaber“.

Stor betydning

Ledelserne i mindretalsorganisationerne blev meget glade for den

“

Vi ser ældre, som pludselig ikke deltager mere.

Deltagelse i aktiviteter kan måske få nogle ud af ensomheden. Her fra et seniorarrangement på kunstcentret Mikkjelberg. Arkivfoto

økonomiske støtte fra Danmark. Da meddelelsen herom kom, understregede de projektets betydning.

- Vi er meget taknemmelige for projekttilskuddet, siger SSFs formand, Gitte Hougaard-Werner.

Hun ser det som en kæmpesucces, hvis foreningerne sammen kan gøre noget for at forhindre, at flere ældre bliver ensomme, og måske endda gøre noget for at få dem, der allerede oplever ensomhed, ud af deres situation.

Også hos Dansk Sundhedstjeneste glæder man sig over, at der nu bliver mulighed for at udvikle og udbrede praktiske løsninger for de mennesker, som er ramt af ensomhed.

- Vi oplever, at et voksende antal ældre, som har været aktive i foreningslivet, pludselig ikke deltager mere. Typisk fordi helbred, usikkerhed og praktiske barrierer spærrer vejen – fysisk og/eller mentalt, siger sundhedstjenestens formand, Randi Kuhnt.

Charlotte Thea Gade, provst i Sydslesvig ser projektet som et godt eksempel på, hvordan organisationerne kan samarbejde og supplere hinanden. Sundhedstjenesten har gennem sine sundhedsfagli-

ge opgaver adgang og kontakt til projektets målgruppe. SSF har en bred vifte af tilbud, som er målrettet ældre medborgere, og præsterne i DKS har direkte kontakt med medlemmerne af menighederne ved gudstjenester, menighedsmøder og sociale aktiviteter. Samtidig kan vi lære af SdUs erfaringer.

- Således giver det rigtig god mening, at vi har et målrettet samarbejde vedrørende den stigende ensomhed blandt ældre, siger provsten.

Samvær med andre giver ældre livskvalitet.

Foto: Rasmus Meyer

lejrskole kursuscenter eventyr...

Spejdergården Tydal er en flot, gammel udflyttergård fra 1863, der siden 1963 er hjemsted for det danske spejderkorps i Sydslesvig.

Tydal er samlingssted for spejdere fra nord og syd, lejrskoler og kurser, samt et mødested for organisationer og foreninger.

39 senge fordelt på 1-, 2-, 3- og 5- personers værelser, 4 spejderhytter med i alt 32 sengepladser og teltpladser for op til 800 personer, gør stedet så velegnet til små og store arrangementer.

Det bedste er dog Tydals dejlige beliggenhed ved Trenen i det naturskønne og fredede Trenedal.

www.tydal.dk

Spejdergården Tydal, Tüdal 1, D-24852 Eggebek
+49 4609 91030 · tydal@sdu.de

www.SdU.de

  @sdusydslesvig | #fritidmedindhold

100 ÅR
SdU
siden 1923

Mindretal tager mod de tomme

Unge fra mindretal driver pantboden på Roskilde Festival.

AF LINN GROSSER OG ANDERS TOFTGAARD

Siden 2007 har Grænseforeningen drevet en pantbod på Roskilde Festival, Nordens største musikfestival. Ideen var oprindeligt at skabe et hjem for unge fra Sydslesvig og andre europæiske mindretal på festivalen. Her fik de mulighed for at opleve moderne dansk kultur og samtidig skabe et levende kulturmøde mellem unge fra det danske mindretal, den danske flertalsbefolkning og frivillige fra andre europæiske mindretal.

I 2025 overtog SdU - Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger - ansvaret for pantboden og åbnede dermed et nyt kapitel i et projekt, der gennem næsten to årtier har givet unge fra Sydslesvig og andre europæiske mindretal en unik plads på festivalen. I spidsen for arbejdet står i dag SdUs oplysningskoordinator Pia Clausen, som sammen med en gruppe frivillige planlægger og organiserer

“

Ideen var at skabe et hjem for unge fra Sydslesvig og andre europæiske mindretal på festivalen.

hele indsatsen – fra vagtplaner og arbejdsopgaver til trivsel, pauser og sociale aktiviteter.

Pantbod med plads til mennesker

Pantboden er mere end blot sortering af flasker og dåser – den er

kendt for sin afslappede og imødekommende stemning. Her er fokus på et trygt miljø med plads til grin, musik, spontane samtaler og nye venskaber.

I 2025 bestod SdUs pantbod af 60 frivillige.

Over halvdelen kom fra det danske mindretal i Sydslesvig, mens resten kom fra Danmark, Norge, Spanien og det sorbiske mindretal i Tyskland. Den internationale sammensætning skabte et mangfoldigt fællesskab og en særlig at-

mosfære, hvor forskellighed blev en styrke i det daglige samarbejde.

Mere end sortering og tal

Pantbodens primære opgave er at modtage, sortere og tælle den pant, festivalgæsterne afleverer.

Det er en farverig forsamling, der tager sig af de tomme flasker og dåser. Privatfoto

De frivillige registrerer dåser og flasker, hvorefter festivalen sørger for afhentning og genbrug i samarbejde med Dansk Retur System. På den måde bidrager pantboden direkte til Roskilde Festivals bæredygtighedsindsats. Men arbejdet stopper ikke ved sorteringsborde-

ne. Pantboden fungerer også som et socialt og kulturelt samlingspunkt, hvor unge fra forskellige mindretal lærer hinanden at kende og får erfaring med internationalt frivilligt samarbejde. I 2025 slog pantboden endda rekorder: SdUs pantmaskine rundede 1,1 millioner dåser, og dermed over målet på én million sat af Dansk Retur System.

Valhalla og venskaber

For Pia Clausen var det første år som ansvarlig for pantboden både intenst og fyldt med stærke oplevelser, især fordi fællesskabet blandt de frivillige var så tydeligt. I frivilligområdet Valhalla blev der hygget mellem vagterne, spist morgenmad sammen og delt historier om koncerter, hjemstavn og livet som ung i et min-

To af pant-aktivisterne på besøg hos Dansk Retur System. Privatfoto

Pantboden er også kulturelt og socialt samlingspunkt.

dretal. Festivalugen kulminerede med en frivilligfest fyldt med glitter og masser af grin. Arbejdet stopper dog ikke efter festivalen. Allerede nu planlægges rammerne for årets pantbod, så både samarbejde og arbejdsglæde kan fortsætte, og Pia og de frivillige glæder sig allerede.

De tomme dåser bliver presset i baller. Privatfoto

Lejrskole- eller kursusophold ved vadehavet?

Tag på opdagelse i UNESCO-verdensnaturarven vadehavet.

Oplev UNESCO-verdenskulturarven med ”Danmarks fødselsattest” Danevirke og vikingetidens metropol Hedeby eller se nogle af Danmarkshistoriens betydeligste fund på Gottorp Slot.

Slap af ved nogle af vadehavets fineste strande.

Bo i enestående historiske omgivelser fra 1600-tallet.

Læs mere om mulighederne for skoler og private grupper på www.skipperhuset.de

Am Hafen 30
D-25832 Tönning

Booking og nærmere oplysninger
Dirk Hansen
tlf. 0049 4861 617845
dh@syfo.de

SYDSLESVIGMAGASIN

APRIL 2026

SydslesvigMagasin er et fællesprojekt mellem Sydslesvigsk Forening (SSF), det danske mindretals kulturelle hovedorganisation, Flensborg Avis, der er mindretallets dagblad, Dansk Kirke i Sydslesvig (DKS) og Sydslesvigs danske Ungdomsforeninger (SdU).

Magasinet bliver sendt til en række beslutningstagere og meningsdannere i Danmark.

Vi stræber efter at lave et magasin, der giver danske i Danmark et billede af vilkårene for de danske i Tyskland.

Udgiver:
Flensborg Avis

Ansv. chefredaktør:
Søren Munch

Redaktion:
Rasmus Meyer,
Peter Hansen,
Anders Toftgaard,
Charlotte Gade,
Søren Munch,
Katja Domeyer

Layout:
Eyla Boysen

Trykt på miljøcertificeret papir.

Sydslesvigsk Forening
Dansk Generalsekretariat
Norderstr. 76
24939 Flensborg

Post til:
Postfach 2664
24916 Flensburg

Telefonnr. & mailadresse:
0049 461 14408 122
info@syfo.de

www.syfo.de

[FLENSBORG AVIS](http://www.flensborgavis.de)

www.fla.de

www.sdu.de

www.dks-folkekirken.dk

